

Odborný článek

Nezávislý správce práv jako nový institut kolektivní správy

Lucie Straková

Autorka je studentkou doktorského studia na Ústavu práva a technologií na Právnické fakultě MU, kde se zabývá kolektivní správou v kontextu moderních technologií. Autorskému právu a právu informačních technologií se věnuje i v obecné rovině. Pracuje v oblasti transferu technologií a Open Access, je také právnickou organizace Creative Commons Česká republika.

Abstrakt

Na základě směrnice č. 2014/26/EU novela českého autorského zákona znatelně rozšiřuje úpravu kolektivní správy. Zcela nově vznikajícím institutem je tzv. nezávislý správce práv. Směrnice 2014/26/EU jej zavádí jako nový institut – jedná se o komerční subjekt, ve kterém nemají samotní autoři, jejichž práva jsou spravována, zastoupení. Článek analyzuje pozitiva a negativa tohoto institutu a zabývá se i jeho možnými budoucími vlivy na stávající systém kolektivní správy. V návaznosti je provedena praktická analýza situace na českém trhu, na němž byl založen první nezávislý správce v EU. Tento má nabídnout relativně snadné uzavření licenční smlouvy na vybraná autorská díla stylem on-line obchodu.

Abstract

The amendment of the Czech Copyright Act significantly expands and clarifies legal rules for collective management of copyright while implementing Directive no. 2014/26/EU. One of the new concepts are independent management entities - commercial subjects representing authors, while authors are not directly or indirectly in control of these entities. The article analyzes positives and negatives of this new legal concept and is trying to answer a question of how it will influence the whole system of collective management. Part of the article is also analysis of the Czech market, where the first independent management entity started its operation.

1. Nezávislý správce práv

1.1 Novela autorského zákona

Dne 23. března 2017 podepsal prezident novelu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (dále jen „*autorský zákon*“ nebo též „*AutZ*“), která reflektuje Směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 2014/26/EU o kolektivní správě autorského práva a práv s ním souvisejících a udělování licencí pro více území k právům k užití hudebních děl online na vnitřním trhu (dále jen jako „*směrnice o kolektivní správě*“).¹ Novela zakotvuje do českého autorského práva nové instituty.² Oblastí nejvíce zasaženou novelou je kolektivní správa, a to pokud uvažujeme množství provedených úprav a nových pravidel, i formálně-vizuální vnímání. Ve znění autorského zákona doposavad účinného jí bylo věnováno pouze deset (ač mnohdy rozsáhlých³ paragrafů, § 95–104 AutZ), v současném znění se jedná o několik desítek paragrafů.⁴

1.2 Aktuální zákonná úprava

Novinkou, která byla novelou autorského zákona zanesena do systému českého autorského práva, a kterou se tento příspěvek bude zabývat, je institut nezávislého správce práv (*independent management entity*). Nejedná se již o subjekt, který by byl realitě neznámý, v České republice již před účinností novely autorského zákona (tj. na základě přímého účinku směrnice o kolektivní správě) vznikl Nezávislý správce práv s.r.o., který provozuje doménu copymarket.cz. Tato skutečnost byla v přímém rozporu s Důvodovou zprávou k novele AutZ, která nejen že konstatovala, že žádný takový subjekt v ČR neexistuje (což se mohlo ve chvíli vytváření Důvodové zprávy zakládat na pravdě), navíc uvedla, že vznik takového subjektu není plánován a pravděpodobně se tak bude jednat o nevyužitou, *mrtvou literu* zákona.⁵ Novela AutZ pak definuje nezávislého kolektivního správce v Dílu 7 § 104 následovně:

„Nezávislým správcem práv je právnická osoba, jejíž hlavní činností je podnikání nebo jiná výdělečná činnost, která je na základě smlouvy oprávněna spravovat autorská práva nebo práva s nimi související jménem více než jednoho nositele práv k jejich společnému prospěchu jako její jediný nebo hlavní účel své činnosti a ve které nemají majetkovou účast ani ji neovládají nositelé práv, jejichž práva spravuje.“

AutZ dále zmiňuje, že Ministerstvo vede seznam nezávislých správců práv a § 104a doplňuje, která ustanovení o kolektivních správcích se týkají i nezávislého správce práv. Jedná se o ustanovení o transparentnosti,⁶ poskytování informací⁷ a hromadných a kolektivních smlouvách.⁸ Další úpravu nezávislého správce práv autorský zákon nepřináší.

Směrnice o kolektivní správě je ve věci úpravy nezávislého správce práv taktéž poměrně stručná:

„Pro účely této směrnice se rozumí: „nezávislým správcem práv“ organizace, která je ze zákona nebo prostřednictvím postoupení, licence nebo jiného smluvního ujednání oprávněna spravovat jménem více než jednoho nositele práv autorská práva nebo práva s nimi související ke prospěchu nositelů práv jako svým jediným a hlavním účelem, a která:

1. není přímo či nepřímo, v celém rozsahu ani zčásti, vlastněna ani ovládána nositeli práv a

je svou podstatou ziskovou organizací;⁹⁹

Skutečná činnost nezávislého kolektivního správce bude pravděpodobně formována spíše praxí. Poměrně logickou motivací je skutečnost, že se jedná o komerční – ziskový subjekt. Vzhledem k tomu, že se nezávislý správce práv snaží konkurovat tak specifickým organizacím, jako jsou kolektivní správci, je možno očekávat, že na začátku bude jejich silnou stránkou jednoduché a přehledné fungování pro nositele majetkových práv i pro uživatele – k čemuž by mohla napomoci i poměrně vágní právní úprava. Stěžejním rozdílem mezi nezávislým správcem práv a doposavad známými kolektivními správci je skutečnost, že nezávislý správce není vlastněn či ovládán nositeli práv ke spravovaným dílům, je subjektem, který správu práv provozuje v rámci své výdělečné činnosti za účelem hospodářského zisku. Není tedy např. omezen právní formou spolku.¹⁰ Čeští nezávislí správci práv tak prozatím bez výjimky zvolily formu společnosti s ručením omezeným.¹¹

I přes nedůvěru zákonodárce k tomuto institutu, vyjádřenou v Důvodové zprávě, se jedná o fungující subjekt. Jeho prozatímní směřování, efektivitu a reálný dopad na trh s autorskými díly bude dále analyzovat tento článek.

1.3 První nezávislí správci práv v České republice a Evropě

Česká veřejnost se již tradičně staví k existenci institutu kolektivní správy poměrně rezervovaně (budeme-li se vyjadřovat v intencích odborné literatury). Na vinu to můžeme dávat jak nedostatečné osvětě, tak historickým zkušenostem¹² s fungováním organizací kolektivní správy, které nebylo vždy bezchybné a jejichž organizace a způsob práce je obecně obtížný na pochopení. Když se tedy objevila možnost, jak vytvořit nový subjekt, který by (alespoň teoreticky) umožnil jednoduchou správu autorských děl tak, že autoři (resp. nositelé majetkových práv) nebudou potřebovat k obdržení odměny, která jim náleží, kolektivního správce tak jak jej známe dnes, Česká republika byla prvním státem, který tak učinil.¹³ Jednalo se o zapsání Nezávislého správce práv, s.r.o. do obchodního rejstříku dne 8. března 2016, zatímco Soundreef Ltd., který se prohlašuje být prvním nezávislým správcem práv, byl britským Úřadem duševního vlastnictví (British Intellectual Property Office) zapsán až 18. března 2016.¹⁴ V otázce přednosti je třeba nicméně uvážit, že v té době nebyl Nezávislý správce práv s.r.o. uznán tímto subjektem Ministerstvem kultury, které má zápis nezávislých správců práv v gesci.¹⁵ V současné době eviduje Ministerstvo kultury čtyři nezávislé správce práv,¹⁶ mimo Nezávislého správce práv, s.r.o., vystupujícího pod značkou Copymarket, je to IS Media s.r.o., Nezávislá kultura s.r.o. a Soundreef CZ s.r.o., který spravuje práva českých umělců v České republice a v zahraničí prostřednictvím Soundreef Ltd.¹⁷

Podle směrnice o kolektivní správě vznikl také nezávislý správce práv (*Independent management entity, IME*) Soundreef Ltd.,¹⁸ který byl již 18. března 2016 zapsán britským Úřadem průmyslového vlastnictví.¹⁹ Soundreef se tak stal dle dostupných zdrojů prvním zapsaným nezávislým správcem práv v Evropě,²⁰ přičemž aktivně (a úspěšně) soutěží s národními kolektivními správci. V tuto chvíli má v nabídce více než 150.000 skladeb, které komerčně poskytuje²¹ a zastupuje více než 31.000 autorů.²²

2. Problematické otázky nezávislého správce práv

Pokud pomineme možné problémy se zavedením praxe užívání nového způsobu správy autorských práv, můžeme objevit i otázky, které se vážou k právní podstatě institutu. V současné době je však stále nejzásadnějším problémem malé povědomí jak veřejnosti, tak zainteresovaných osob o fungování a možnostech nezávislého správce práv. Tomu nepřispívá ani skutečnost, že nezávislý správce práv není oprávněn spravovat všechny typy užití autorských děl a je tak třeba se i přes zastoupení nezávislým správcem práv obrátit ohledně povinné kolektivní správy na „tradiční“ kolektivní správce

2.1 Problematika hromadných smluv

Vzhledem k existenci rozšířené kolektivní správy, tedy fikci zákonného zastoupení (povinné kolektivní správy) v případě, že si autor nevyhradil správu patřičných práv pro sebe,²³ je proto, aby organizace kolektivní správy nemohly vybírat poplatky za užití, které spadají do toho režimu, třeba vyloučit její účinky. Rozšířená kolektivní správa je definována právě skutečností, že ačkoliv nositelé práv nejsou zastupovanými autory, v rámci uzavřených hromadných smluv (smlouva s uživatelem pro celý rozsah děl, který je kolektivním správcem spravován) je oprávněn spravovat i tyto. Aby tak nositel autor dosáhl režimu, že bude mít v dispozici maximální možné množství práv a rozhodovacích možností, je vhodné vyloučit účinky této hromadné smlouvy. Jedná se o relativně jednoduchý úkon, kdy nositel majetkových práv musí vyloučit jednostranným úkonem rozšířenou kolektivní správu. Vyloučení musí být vykonáno jak vůči nabyvateli, tak vůči kolektivnímu správci.²⁴ Zpravidla vyloučení vůči nabyvateli/uživateli díla je jednodušší, neboť je možné využít i alternativních metod jako opatření díla veřejnou licencí, kdy ve směru k nabyvateli díla lze považovat tento úkon za vyloučení účinků hromadné smlouvy. Kolektivní správce však musí mít možnost se o vyloučení rozšířené kolektivní správy prokazatelně dozvědět, nositel práv musí zaslat kolektivnímu správci oznámení o vyloučení účinků nebo užít jiný dohledatelný způsob, konkrétní forma však určena není.

Možným řešením pro shromažďování informací o vyloučení účinků hromadné smlouvy je registr vyloučených děl, do kterého by měl každý zainteresovaný účastník přístup, a to buď provozovaný z titulu Ministerstva kultury, jakožto definiční autority v oblasti kolektivní správy, nebo některý ze soukromých subjektů. Vzhledem k nutné důvěryhodnosti takového rejstříku, aby nedocházelo k situacím, kdy v rejstříku by byla díla zanesena neoprávněně, je třeba ošetřit systém vkladatelů. Ministerstvo kultury takový rejstřík v současné době neprovozuje a ani jeho další aktivity v oblasti kolektivní správy takovému kroku nenasvědčují.

Naproti tomu v oblasti soukromého sektoru takový systém v podobě webových stránek již vznikl, a to jako sesterský projekt *copymarket.cz* provozovatele Nezávislý správce práv s.r.o.²⁵ Ačkoliv počet děl, respektive repertoárů, u kterých došlo skrze stránky *vylouceniučinkuhromadnesmlouvy.cz* k vyloučení, se v březnu 2017 pohybuje prozatím v jednotkách, jedná se o krok směrem k vyjasnění vztahů mezi nositeli práv, nabyvateli a kolektivními správci. Možné zneužití systému je omezeno nutností registrace nositele práv, kdy se tento vystavuje riziku smluvní pokuty a povinnosti náhrady škody v případě vyloučení účinku hromadné smlouvy u děl, u kterých neměl právo tento úkon učinit.

Vyloučení účinku hromadné smlouvy není pro možnost využívat služeb nezávislého správce práv nezbytné.²⁶ Nicméně v případě, že má nositel práv zájem vykonávat správu dotčených práv pro sebe, potažmo nemá zájem na tom, aby jej kolektivní správce z titulu rozšířené správy zastupoval

a vybíral za něj odměnu, je nezbytné, aby byl tento krok realizován. I v ostatních případech lze jediné doporučit vyloučení účinků hromadné smlouvy – pokud by tak nositel majetkových práv neučinil, může se uživatel děl, která nejsou vyloučena z režimu kolektivní správy dostat do situace, že ačkoliv bude užívat díla skrze nezávislého kolektivního správce – tedy bude mít k užití potřebnou licenci, kolektivní správce OSA nebo Intergram bude argumentovat, že stále taková díla spravuje v rámci rozšířené kolektivní správy – a to až do doby, než mu bude doručeno oznámení o vyloučení účinků hromadné smlouvy.

Nezávislý správce práv IS Media pak na svých stránkách uvádí, že vyloučil účinky rozšířené kolektivní správy k autorským dílům, která spravuje, ve vztahu ke všem kolektivním správcům „již v roce 2017“.²⁷ Tento nezávislý správce práv cílí na jednoduché poskytování přehrávače s hudbou, která nepodléhá režimu rozšířené kolektivní správy. Aby byla zajištěna právní jistota uživatelů tohoto přehrávače, IS Media pro všechny nositele majetkových práv, kteří poskytují svou hudbu pro tento přehrávač, automaticky vylučuje na základě smluvních ujednání rozšířenou kolektivní správu vůči kolektivnímu správci.²⁸

2.2 Monopol kolektivní správy x nezávislý správce práv

Kolektivní správa fungovala v českém právním systému až do účinnosti směrnice o kolektivní správě na principu monopolu, každý z kolektivních správců měl výhradní postavení v rámci spravovaných práv. Toto uspořádání vycházelo přímo ze zákona, neboť v § 98 odst. 6 písm. c) AutZ před účinností novely uváděl, že:

„Ministerstvo udělí oprávnění žadateli (...) jestliže pro výkon téhož práva ve vztahu k těmž předmětu ochrany, a pokud jde o díla, pro výkon téhož práva k těmž druhu díla, nemá oprávnění již jiná osoba.“

V této pozici tak před přímou aplikovatelností směrnice o kolektivní správě nebyl ani prostor pro to, aby na trh vstoupil další kolektivní správce, natož aby byla kolektivně spravovaná práva pod správou více než jednoho subjektu.²⁹

Trh tak byl rozdělen na šest segmentů, kdy každý z kolektivních správců spravuje práva jiných nositelů práv. Novela autorského zákona toto ustanovení neobsahuje, pro udělení oprávnění k výkonu kolektivní správy již požaduje pouze vymezení práv, která budou kolektivně spravovaná,³⁰ zákonný monopol tedy odpadá. V rámci připomínkového řízení k novele AutZ byla rozporována vhodnost a nutnost zařazení ustanovení o nezávislém správci práv na základě směrnice o kolektivní správě,³¹ a to zejména z důvodu, že nezávislý správce práv nemůže na českém území působit právě z toho důvodu, že v ČR funguje monopol kolektivní správy. Směrnice sice přímo nezrušuje možný monopol kolektivní správy, nicméně již v Recitálu 15 uvádí, že „*nositelé by měli mít možnost pověřit správou práv nezávislé správce práv.*“ V případě, že by byl zachován monopolní systém kolektivní správy, nositelé práv by takovou možnost mít nemohli. Prostřednictvím transpozice, resp. implementace evropských směrnic je harmonizace úprav jednotlivých členských států tak, aby byly zajištěny určité standardy napříč členskými státy. Možnost výběru mezi správcem práv je důležitá změna v dosavadním systému kolektivní správy, vynechání ustanovení o nezávislém správci práv by bylo závažným zásahem do harmonizace této oblasti.

V době před účinností novely AutZ byla tedy situace taková, že AutZ požadoval monopolní postavení kolektivních správců. Nyní, případně před účinností novely AutZ, byla v rámci přímého účinku

směrnice možnost zakládat subjekty typu nezávislý správce práv, tedy v rozporu s národní úpravou. Aplikovala se tak zásada nadřazenosti práva Evropské unie.³²

V současné době není monopol kolektivních správců právní, nicméně k opuštění faktického monopolu prozatím také úplně nedošlo. Kolektivní správce OSA v roce 2017 podle Výroční zprávy spravoval práva pro 9 429 nositelů práv,³³ v případě Copymarketu napočítala autorka článku asi 43 interpretů,³⁴ v případě dalších nezávislých správců se tyto informace nepodařilo zjistit.

2.3 Nezávislý správce práv, s.r.o.

Jak již bylo zmíněno výše v textu, Nezávislý správce práv, s.r.o. (dále jen „NSP“) je prvním subjektem tohoto typu, působícím na českém území a jedním z prvních v Evropě. Provozuje webovou doménu copymarket.cz, která slouží k nabízení uzavření on-line licenční smlouvy k užití hudby, a to za teoreticky za jakýmkoliv účelem.³⁵ V úvodu stránky nabízí Copymarket uživateli patnáct dlaždic³⁶ s jednotlivými typy užití hudebních děl (od „*provozují stránku na stahování hudby*“, „*chci vypálit hudbu na CD a prodávat ji*“ přes „*použít hudbu v obchodě*“ až po „*hrají písně u táboráku nebo na oslavách narozenin*“ a další). V případě, že si potenciální uživatel nevybere z této nabídky, může pomocí odkazu a vyfiltrování konkrétního užití vybrat specifickou licenci, která bude sedět jeho účelu. Následně se potenciálnímu uživateli zobrazí jednoduchý formulář, kterým je specifikován obsah uzavírané licenční smlouvy (zejm. se jedná např. o účel užití, časový rozsah nebo počet posluchačů) a také konkrétní hudební díla, k jejichž užití má následně nabyvatel práva. Je možno zvolit pouze skladby, které jsou poskytovány zdarma (případně jsou v současné době dílem volným),³⁷ v takovém případě se hradí pouze režijní poplatek ve výši 50,- Kč. To je minimální výše, jaké může režijní poplatek dosáhnout, v dalších případech je vypočten jako osm procentních bodů z ceny objednaných licencí.³⁸ Ceny jednotlivých skladeb, které určují sami autoři, kteří je zadávají do systému a kteří také mohou ceny libovolně měnit, se pohybují od jedné koruny³⁹ do asi sta korun v závislosti zejména na době trvání udělené licence, komerčním či nekomerčním způsobům užití, počtu posluchačů a typu hudební produkce. To je velký rozdíl oproti tradičnímu systému kolektivní správy, kde jsou ceny standardně stanovovány paušálně dle sazebníku, nikoliv dle jednotlivých skladeb.⁴⁰

Systém Copymarket deklaruje, že funguje jako klasický internetový obchod⁴¹ – což je ale třeba brát v kontextu nabízených objektů, kterými jsou licence k autorským dílům, nikoliv, jak je obvyklé, služby nebo věci. Zároveň je vhodné upozornit, že ačkoliv systém Copymarket s tímto pojmem v jiných částech své nabídky operuje, v žádném případě se zde nejedná o udělování veřejné licence⁴² ve smyslu (nejčastěji) softwarových licencí typu GNU GPL, BSD nebo MIT, ani veřejných licencí Creative Commons, používaných obvykle pro autorská díla mimo software.

Nabyvatel licence zde vystupuje v přeneseném smyslu jako objednatel licence, který využívá nabídku nositele majetkových práv k dílu v roli poskytovatele plnění. Autor (nositel majetkových práv k dílu) využívá zdarma v tomto článku analyzovaný systém, kdy na základě vlastního uvážení zvolí, jaké licence je možno k dílu poskytovat a buď dle šablon, které systém poskytuje, nebo dle vlastní vůle ocení jednotlivé skladby, které chce pomocí systému nabízet.⁴³ Na základě nabídky nositelů majetkových práv (a volných děl zařazených v systému) si může budoucí nabyvatel licence prostřednictvím systému Copymarket jako zprostředkovatele vybrat licenci, která slouží jeho zamýšlenému účelu užití děl. Je možno zvolit jak všechna díla poskytovaná pro dané užití (licence pro celý repertoár) nebo selektovat

jednotlivá díla, která jsou předmětem zájmu budoucího nabyvatele. Následuje potvrzení výběru, tedy podoby licenční smlouvy, a výzva k úhradě ceny licence a poplatku za užití systému Copymarket. Právě uhrazením ceny je licenční smlouva účinná a uživatel může vybraná díla užívat po dobu nejdéle jednoho roku pro stanovený účel.⁴⁴

Podobnost s klasickým elektronickým obchodem můžeme vysledovat ve způsobu uzavření licenční smlouvy. Kupující přijde na stránky elektronického obchodu, vybere si položky, které má zájem zakoupit, a zboží, které má v košíku zaplatí. Nejedná se tedy o standardní situaci při uzavírání kupní smlouvy v elektronickém prostředí, kdy k uzavření smlouvy dochází v okamžiku, kdy objednávka zboží dojde provozovateli e-shopu.⁴⁵ Nicméně občanský zákoník počítá i s formou uzavření licenční smlouvy faktickým provedením úkonu, není tedy nutné, aby se analogicky opakovala situace s e-shopem a vstupem přijetí nabídky sféry vlivu navrhovatele, pro uzavření licenční smlouvy tedy postačí faktický úkon užívání díla v souladu s licenčními podmínkami.⁴⁶

Vztahy mezi poskytovateli licencí (nositeli majetkových práv) a nabyvateli (uživateli autorských děl) a Nezávislým správcem práv, s.r.o. se řídí obchodními podmínkami služby Copymarket.⁴⁷ Nositel majetkových práv jako poskytovatel dle nich zmocňuje Nezávislého správce práv, s.r.o. k poskytnutí licence nabyvateli za cenu, kterou si sám v systému zvolil. Nezávislý správce práv, s.r.o. je tím zmocněn nejen k nabízení děl registrovaných nositelem majetkových práv v systému, ale i k jeho zastupování v případech, kdy dojde k neplnění uzavřených licenčních smluv s uživateli.⁴⁸ Právní poradenství a zastupování ve věcech autorského práva nabízí i nezávislý správce práv IS Media, a to bezplatně.⁴⁹

2.3.1 Aspekt důvěry

V rámci systému nezávislého správce práv můžeme vysledovat, že důležitým aspektem, na kterém systém stojí, je aspekt důvěry. Prvním okamžikem je vkládání děl do systému. Přestože jsou vkladatelé povinni se jako nositelé majetkových práv k dílům identifikovat pomocí úředně ověřené žádosti,⁵⁰ přesto již nijak není kontrolováno, zda k dílům, která jsou do systému vkládána, vykonává vkladatel majetková práva. Stejně tak v případě, kdy uživatel vstupuje do systému a vybírá díla ke konkrétnímu užití, systém nekontroluje (ani nemá jak), zda byla díla užita až po uzavření licenční smlouvy. Copymarket sice považuje licenční smlouvu za uzavřenou až okamžikem uhrazení licenčního poplatku,⁵¹ užití díla před uhrazením je tedy čistě nelegálním aktem neoprávněného užití autorského práva, nicméně přesto se systém z velké části spoléhá na to, že *slib zavazuje a smlouvy mají být splněny*, a na rozdíl od tradičních způsobů kolektivní správy nevykonává kontroly u svých uživatelů.

Související aktivitou, založenou z velké části také na poctivosti uživatelů a jejich vzájemné důvěře, je užívání veřejných licencí Creative Commons. Jednou ze součástí webových stránek NSP je stránka zabývající se licencemi Creative Commons ve vztahu ke kolektivní správě a obecně institutu nezávislého správce práv. Stránka dokumentuje obecný problém ve filosofii licencí Creative Commons, tedy skutečnost, že celá komunita je vybudována na důvěře mezi poskytovateli a nabyvateli licencí. Vzhledem k veřejné povaze těchto licencí, je licenční smlouva uzavírána konkludentně pouze užitím díla v souladu s danými licenčními podmínkami. Neexistuje fyzická kopie takové smlouvy, a eskalujícím prvkem problému je pak skutečnost, že dílo pod danou licenci nemusí na internetu zůstat ani okamžik déle, pokud se tak poskytovatel licence rozhodne, či může dílo vystavit pod úplně jinou licenci. Neexistuje žádný rejstřík děl, která by byla pod veřejnými licencemi vystavena a zpětná dohledatelnost důkazu o takové skutečnosti je tak vysoce obtížná.⁵² Jedním, taktéž nedokonalým

řešením, je pořizování se *printscreenu* ke každému z děl, které nabyvatel pod veřejnou licenci užívá. Pokud pomineme administrativní náročnost takových úkonů, ani jejich věrohodnost a důkazní hodnota nemusí být vysoká.

3. Závěr

Autorský zákon byl novelizován k 1. červenci 2017. Jedná se o první větší novelu od roku 2005. Největší změny proběhly na základě transpozice směrnice o kolektivní správě, novelizované oblasti se tak týkají povětšinou např. transparentnosti a fungování kolektivních správců, nebo vytváření sazebníků autorských poplatků. Naprostou novinkou je pak komerční subjekt zastávající funkci konkurence tradičních kolektivních správců – nezávislý správce práv.

Nezávislý správce práv je entitou, která byla ze strany zákonodárců považována za neschopnou reálného fungování, přesto ještě před transponováním směrnice o kolektivní správě do českého právního řádu vznikl první z dnešních čtyř českých nezávislých správců. I přes entusiastický start se prozatím nezdá, že by nezávislý kolektivní správci převzali větší část „trhu“ s autorskými poplatky. Důvodem je pravděpodobně omezená znalost jejich fungování mezi nositeli majetkových práv a potenciálními uživateli, stejně jako prozatím ne příliš uživatelsky přívětivé prostředí.

Nezávislí správci práv by však mohli být jednou z odpovědí na požadavky uživatelů, pohybujících se běžně v prostředí internetu, kteří jsou často ochotni autorské poplatky nositelům majetkových práv uhradit, nicméně požadují, aby se poplatky dostaly skutečně autorům daných děl, aby byl takový proces jednoduchý a snadno realizovatelný – nejlépe právě prostřednictvím internetu. To by mohla být deviza, kterou v tuto chvíli klasičtí kolektivní správci nedisponují. Do budoucna by mohly být tyto smlouvy uzavírány i prostřednictvím tzv. *smart contracts*, což by mohlo situaci ještě zjednodušit a zpřístupnit uživatelům. Prozatím jsme však v situaci, kdy sledujeme budování pozic lehké kavalérie nezávislých správců práv oproti historicky monopolními postaveními obrněným pevnostem dosavadních kolektivních správců.

Zaujal Vás tento článek?

Tímto to končit nemusí. Článek najdete ve webové podobě na:

<https://www.iurium.cz/2019/04/04/nove-instituty-kolektivni-spravy-neza-visly-spravce-prav/>

Zapojte se do diskuze. Jakýkoli názor, kritika, nápad či podnět je zde vítán.

Seznam poznámek pod čarou

1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/26/EU ze dne 26. února 2014 o kolektivní správě autorského práva a práv s ním souvisejících a udělování licencí pro více území k právům k užití hudebních děl online na vnitřním trhu Text s významem pro EHP. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0026>

2 Mimo poměrně rozsáhlé změny na poli kolektivní správy se jedná např. o výjimku pro účely karikatury a parodie, která prozatím jako jediná z fakultativních výjimek neexistovala. Důvodová zpráva se odvolává na rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci Deckmyn (C-201/13) a upozorňuje, že v případě veškerých zákonných výjimek je třeba postupovat v souladu s Bernským třístupňovým testem. Dále se jedná např. o změny v požadavcích na sazebníky kolektivních správců nebo možnost licencovat osiřelá díla.

3 § 100 nebo 101 AutZ, vztahy k nositelům práv a kolektivní a hromadné smlouvy.

4 Ačkoliv přidaných ve formě písmen ke stávajícím paragrafům (§ 99j AutZ apod.), což může vyvolávat zdání, že oblast upravující kolektivní správu se o tolik nerozšířila.

5 Důvodová zpráva. s 71.

6 § 99f odst. 1 písm. a) až c) a f) až h), § 99j, § 102 a 102a AutZ.

7 § 97b, § 98 odst. 2 AutZ.

8 § 98a AutZ.

9 Čl. 3 b) Směrnice.

10 Viz § 96a odst. 3 písm. a) AutZ.

11 Seznam nezávislých správců práv. *Ministerstvo kultury*. Praha: Ministerstvo kultury, 2018. Citováno dne 29.11.2018. Dostupné online na: <https://www.mkcr.cz/seznam-nezavislych-spravcu-prav-1640.html>.

12 Např. známé články Mladého světa OSA Nostra z roku 1998 nebo 2003. TOMSOVÁ, Kamila. OSA nostra. *Mladý svět*. 2003, (7), případně výběr novinových článků a jiných zpráv o činnosti OSA: Tisk o OSA. *Jiří Hradec*. 2015. Citováno dne 29.11.2018. Dostupné online na: <https://www.jirihradec.cz/tisk/tisk.htm>.

13 Nezávislý správce práv, s.r.o. byl zapsán do obchodního rejstříku dne 8. března 2016 s předmětem činnosti „činnost nezávislého správce práv dle Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/26/EU ze dne 26. 2. 2014 o kolektivní správě autorského práva a práv s ním souvisejících a udělování licencí pro více území k právům k užití hudebních děl online na vnitřním trhu“ a předmětem podnikání „správa práv autorských a práv s nimi souvisejících ku prospěchu nositelů práv“. Viz Nezávislý správce práv, s.r.o. In: *Justice.cz*. Brno: Výpis z obchodního rejstříku, 2018. Citováno dne 29.11.2018. Dostupné online na: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=927106&typ=PLATNY>.

14 CISION. London: PS Newswire, 2016. Citováno dne 29.11.2018. Dostupné online na: <https://www.prnewswire.com/news-releases/british-intellectual-property-office-recognises-soundreef-as-an-independent-management-entity-ime-574483611.html>.

15 Nezávislý správce práv, s.r.o., MK ČR NSP 1/2017. Seznam nezávislých správců práv. *Ministerstvo kultury*. Praha: Ministerstvo kultury, 2018. Citováno dne 29.11.2018. Dostupné online na: <https://www.mkcr.cz/seznam-nezavislych-spravcu-prav-1640.html>.

16 Tamtéž.

17 O nás [online]. Soundreef, 2018. Citováno dne 29.11.2018. Dostupné online na: <http://www.soundreef.com/cs/o-nas/>.

18 Soundreef. UK: Soundreef, 2016. Citováno dne 29.11.2018. Dostupné online na: <http://www.soundreef.com/en/>.

19 *Licensing bodies and collective management organisations*. UK: GOV.UK, 2016. Citováno dne 29.11.2018. Dostupné online na: <https://www.gov.uk/guidance/licensing-bodies-and-collective-management-organisations#music-1>.

20 *British Intellectual Property Office Recognises Soundreef as an Independent Management Entity (IME)* [online]. UK: PR Newswire, 2018. Citováno dne 29.11.2018. Dostupné online na: <http://www.prnewswire.com/news-releases/british-intellectual-property-office-recognises-soundreef-as-an-independent-management-entity-ime-574483611.html>.

21 Soundreef. *About us* [online]. UK: Soundreef, 2018. Citováno dne 29.11.2018. Dostupné online na: <http://www.soundreef.com/en/about>.

22 Tamtéž.

23 § 97e odst. 4 AutZ.

24 Shodně TELEČ, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2007, s. 828.

25 *Vyloučení účinku hromadné smlouvy: Databáze vyloučených předmětů ochrany*. Nezávislý správce práv s.r.o., 2016. Citováno dne 29.11.2018. Dostupné online na: <http://www.vylouчениucinkuhromadnesmlouvy.cz/>.

26 Viz také ŠALOMOUN, Michal. Vyloučení účinků hromadné smlouvy: Informace o důvodech vyloučení. *Copymarket.cz*. Nezávislý správce práv s.r.o., 2018. Citováno dne 29.11.2018. Dostupné online na: <https://copymarket.cz/hromadna-smlouva>.

27 Právní ochrana a zastupování. *Is media* [online]. Zlín: IS media, 2018. Citováno dne 29.11.2018. Dostupné online na: <https://www.ismedia.cz/pravni-ochrana>.

28 Viz čl. 2 odst. 3 Smlouvy o zastupování. Dostupné z: Smlouva o zastupování autorských majetkových práv a práv souvisejících s právem autorským. *Is media* [online]. Zlín: IS media, 2018. Citováno dne 29.11.2018. Dostupné online na: <https://www.ismedia.cz/static/doc/nositel-prav/>

Smlouva%20o%20zastupovani%20-%20IS%20Media%20-%20jednotlivec.pdf.

29 Toto se pokoušela prolomit BSA (Bezpečnostní softwarová asociace), která zažádala Ministerstvo o udělení oprávnění pro výkon kolektivní správy v oblasti počítačových programů. Nejednalo by se tedy o výkon kolektivní správy více subjektů k jedné oblasti, ale vytvoření oblasti nové. V tomto případě Ministerstvo poukázalo na fakt, že dobrovolná kolektivní správa by nebyla v oblasti počítačových programů účelná a povinná kolektivní správa není možná. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. února 2011, sp. zn. 5 As 38/2008 .

30 § 96 odst. 2 AutZ.

31 Například v rámci připomínky ALAI Česká republika. Novela autorského zákona v mezirezortním připomínkovém řízení. *ALAI Česká republika* [online]. Praha: ALAI Česká republika, 2015. Citováno dne 29.11.2018. Dostupné online na: <http://www.alai.cz/?id=21>.

32 ŠIŠKOVÁ, Naděžda, STEHLÍK, Václav. *Evropské právo 1 – Ústavní základy Evropské unie*. Praha: Linde, a.s., 2007. s. 137.

33 Výroční zpráva spolku OSA za rok 2017. *OSA*. Praha, 2018. Citováno dne 29.11.2018. Dostupné online na: http://www.osa.cz/media/144935/scan%20auditovan%C3%A9%20%C3%BA%C4%8Detn%C3%AD%20z%C3%A1v%C4%9Brky%20osa_31.12.2017%20vyrocn%C3%AD%20zprava.pdf.

34 Copymarket.cz: Vyhledat skladbu. *Copymarket.cz*. 2018. Citováno dne 29.11.2018. Dostupné online na: <https://www.copymarket.cz/filter/11?paramFilter36=375&mFilter37=269&mFilter38=271&send=Filtrovat&do=filterForm-submit&group=11>.

35 Slovo teoreticky v tomto případě odkazuje na fakt, že šíře činnosti nezávislého správce práv se nerovná šíři působení kolektivního správce, což však může být (a pravděpodobně v mnoha případech bude) pro širokou veřejnost nerozeznatelným rozdílem.

36 Celkový počet licencí dostupných na stránkách Copymarket pro jednotlivá užití děl je 963, aby byly postiženy všechny situace, které mohou nastat. Viz Katalog licencí: Informace o licencích. *Copymarket.cz*. 2018. Citováno dne 29.11.2018. Dostupné online na: <https://www.copymarket.cz/katalog-licenci>.

37 Vzhledem k povaze Copymarket lze považovat přinejmenším za úsměvné, že zásadním procentem hudebních děl poskytovaných Copymarketem jako dílo volné jsou skladby Karla Hašlera, jednoho ze zakladatelů OSA. OSA: 95 let OSA – výroční zpráva 2014. *OSA*. Praha, 2018. Citováno dne 29.11.2018. Dostupné online na: http://www.osa.cz/media/129714/osa_rocenka2014.pdf. s. 5.

38 Ceník: Informace o cenách. *Copymarket.cz*. 2018. Citováno dne 29.11.2018. Dostupné online na: <https://www.copymarket.cz/cenik>.

39 Např. licence pro píseň Lay lay od interpreta Jezerel pro užití na komerční diskotéce po dobu tří dnů pro 100 posluchačů stojí 2 Kč. Licence pro stejnou píseň stojí 100 Kč, je-li uzavřena na jeden rok pro neomezené množství posluchačů. Vyhledat skladbu. *Copymarket.cz*. 2018. Citováno dne 29.11.2018. Dostupné online na: <https://www.copymarket.cz/filter/2?paramFilter24=170&mFilter3=>

1¶mFilter5=113¶mFilter4=8&send=Filtrovat&do=filterForm-submit&group=2.

40 Uživatelé si předem nemohou prohlédnout ceny jednotlivých skladeb a jejich užití pro rozličné účely.

41 Fungování systému Copymarket: Jak Copymarket funguje? *Copymarket.cz*. 2018. Citováno dne 29.11.2018. Dostupné online na: <https://www.copymarket.cz/fungovani>.

42 Veřejná licence je bezúplatná licence uzavíraná konkludentně, s neurčitým počtem nabyvatelů, na celou dobu ochrany díla, je prakticky neodvolatelná, opravňuje nabyvatele dílo dále šířit a typicky je užívána na internetu.

43 Nabízená autorská díla se do systému fyzicky nenahrávají, Copymarket pouze eviduje jejich metadata vložená nositelem majetkových práv. Fungování systému Copymarket: Jak Copymarket funguje? *Copymarket.cz*. 2018. Citováno dne 29.11.2018. Dostupné online na: <https://www.copymarket.cz/fungovani>.

44 Tamtéž.

45 Srov. komentář k § 1745 In: HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s.; rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 1. 2004, sp. zn. 32 Odo 442/2003.

46 Srov. KOUKAL, Pavel in SRSTKA, Jiří, ed. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017, s. 163.

47 Obchodní podmínky služby Copymarket.cz: Obchodní podmínky používání systému. *Copymarket.cz*. 2018. Citováno dne 29.11.2018. Dostupné online na: <https://copymarket.cz/obchodni-podminky>.

48 § 12 odst. 1.-3. Obchodní podmínky služby Copymarket.cz: Obchodní podmínky používání systému. *Copymarket.cz*. 2018. Citováno dne 29.11.2018. Dostupné online na: <https://copymarket.cz/obchodni-podminky>.

49 Právní ochrana a zastupování. *Is media* [online]. Zlín: IS media, 2018. Citováno dne 29.11.2018. Dostupné online na: <https://www.ismedia.cz/pravni-ochrana>.

50 § 6 a 7 Obchodních podmínek. Obchodní podmínky služby Copymarket.cz: Obchodní podmínky používání systému. *Copymarket.cz*. 2018. Citováno dne 29.11.2018. Dostupné online na: <https://copymarket.cz/obchodni-podminky>.

51 § 5. Tamtéž.

52 Ani služby typu WebArchiv nemohou být v těchto situacích často nápomocny.